



ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2022

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(Επίκουρος, Ἐπιστολή πρὸς Μενουκία, 122)

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστίν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίος ἐστίν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἦ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἶπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

(Πλάτων Πρωταγόρας 320c-321b)

Ἦν γὰρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὶ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, "Νείμαντος δέ μου," ἔφη, "ἐπίσκεψαι" καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὠπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον δίδουσι φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἠμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῦξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν.

A1. α) Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με

βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Οι θεοί δημιουργήθηκαν όπως και τα θνητά γένη.
2. Ο Προμηθέας παρακαλεί τον Επιμηθέα να αναλάβει την διανομή ιδιοτήτων στα ζώα.
3. Τα μεγαλόσωμα ζώα μπορούσαν να πετύχουν τη σωτηρία τους χάρη στο ίδιο τους το μέγεθος.

(μονάδες 6)

β) 1. «ταύτην»: Πού αναφέρεται η αντωνυμία «ταύτην» από το πρώτο απόσπασμα;

2. «αὐτά»: Πού αναφέρεται η αντωνυμία «αὐτά» από το δεύτερο απόσπασμα;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. «Μελετᾶν οὖν χρῆ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.»: Στο δοθέν χωρίο ο Επίκουρος αναφέρεται στην έννοια της ευδαιμονίας. Πώς ορίζει ο φιλόσοφος την ευδαιμονία; (μονάδες 8)

Γράψτε δύο εκφραστικούς τρόπους με τους οποίους ο φιλόσοφος αποδίδει μεγάλη σημασία στον όρο αυτό (μονάδες 2).

Μονάδες 10

B2. Ποιες αντιλήψεις εκφράζει ο Πρωταγόρας στο δεύτερο απόσπασμα για τα στοιχεία δημιουργίας των θνητών όντων;

Μονάδες 10

B3. α) Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (φωνή, χρόνο, έγκλιση, πρόσωπο), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «μελετᾶν», «παραιτεῖται».

(μονάδες 4)

β) Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε λέξη της Στήλης Α και δίπλα το γράμμα της Στήλης Β που αντιστοιχεί στην ετυμολογικά συγγενή της λέξη.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. ὑπάρχων	α. αριθμός β. αναρχικός
2. παρεληλυθέναι	α. εισιτήριο

	β. ελκτικός
3. ἔχομεν	α. περιοχή β. ωχρός
4. εἰμαρμένος	α. ευμάρεια β. διαμέρισμα
5. πείσας	α. πεποίθηση β. πείραμα
6. διδούς	α. δίκη β. δώρο

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε τα ονόματα της Στήλης Α με τα σχετιζόμενα με αυτά στοιχεία από τη Στήλη Β. Δύο στοιχεία της Στήλης Β περισσεύουν.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Πλάτωνας	α. Φίλος του Πλάτωνα που τον πίεσε να επιστρέψει στις Συρακούσες, όταν ο Διονύσιος Β΄ διαδέχτηκε τον πατέρα του.
2. Αριστοτέλης	β. Υπονομεύει τη σοφιστική μέθοδο της διάλεξης, επικαλούμενος την κακή του μνήμη.
3. Σωκράτης	γ. Αδερφός της Περικτιόνης, μητέρας του Πλάτωνα, που συνεργάστηκε με τους τριάκοντα τυράννους και νέος είχε συνδεθεί με τον Σωκράτη.
4. Πρωταγόρας	δ. Μετά τον θάνατο του Σωκράτη κατέφυγε μαζί με άλλους του σωκρατικού κύκλου στον Ευκλείδη στα Μέγαρα.
5. Δίωνας	ε. Μαθητής του Πλάτωνα που διαφώνησε μαζί του και ακολούθησε άλλη φιλοσοφική πορεία.
	στ. Εξέχων εκπρόσωπος του Πυθαγορισμού.
	ζ. Χρησιμοποιεί τρεις τρόπους για να εκθέσει τις απόψεις του: τον μύθο, τη διάλεξη και τον σχολιασμό ποιητικών κειμένων.

Μονάδες 10

B5. Παράλληλο κείμενο

(Πλάτων, Γοργίας 484c-486a)

“ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ: Η φιλοσοφία, Σωκράτη, έχει τη χάρη της, αν ασχοληθείς μαζί της με μέτρο στα νιάτα σου. Ακόμη κι αν είναι κανείς πολύ προικισμένος, εφόσον συνεχίσει να φιλοσοφεί και στην ωριμότητά του, αναγκαστικά θα αποξενωθεί από όλα όσα πρέπει να γνωρίζει, προκειμένου να γίνει ένας ολοκληρωμένος άνθρωπος. [...] Με τη φιλοσοφία είναι ωραίο να ασχολείται για μορφωτικούς λόγους και δεν είναι άπρεπο να φιλοσοφεί κανείς όσο είναι νεαρός. Όταν όμως μεγαλώσει και φιλοσοφεί ακόμη, τότε η περίπτωση είναι για γέλια και εγώ τουλάχιστον νιώθω για όσους φιλοσοφούν ό,τι νιώθω για όσους δυσκολεύονται να μιλήσουν και παίζουν σαν μικρά παιδιά Τον νέο που δε φιλοσοφεί τον θεωρώ ανελεύθερο άνθρωπο, που δεν είναι άξιος για τίποτα ωραίο και μεγάλο. Όταν όμως τον δω ηλικιωμένο να φιλοσοφεί και να μη σταματάει, μου φαίνεται πια, Σωκράτη, ότι ο άνθρωπος αυτός πρέπει να φάει ξύλο [...] δεν αξίζει να λέγεται άντρας, όταν φεύγει από το κέντρο της πόλης και από τις συγκεντρώσεις, όπου [...] οι άντρες διαπρέπουν, και βουλιάζει για την υπόλοιπη ζωή του σε μια γωνιά ψελλίζοντας με τρεις τέσσερις νεαρούς”.

Να συγκρίνετε τις απόψεις του Επίκουρου από το πρώτο απόσπασμα με τις απόψεις του Καλλικλή στο παράλληλο κείμενο σχετικά με την ύπαρξη ή μη κατάλληλης ηλικίας για τη φιλοσοφία.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Λυσία Δήμου καταλύσεως άπολογία 15-17)

Ο ομιλητής προσέφερε υπηρεσίες στην αθηναϊκή δημοκρατία και όχι στα καθεστώτα των Τετρακοσίων ή των Τριάκοντα.

ἐγὼ γὰρ τοιοῦτον ἑμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾶ χρῆσασθαι συμφορᾶ. ὑπ’ ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὔτε ἀπαχθεῖς οὐδεὶς φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς [16] (καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἔξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). οὐ τοίνυν οὐδ’ εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν καταδικαιησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγονώς συμφορῶν. καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ’ ὑμῶν νομίζεσθαι. [17] καὶ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἡγοῦμαι περὶ ἑμαυτοῦ τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι. ὅστις γὰρ τότε οὐδὲν ἐξήμαρτον οὕτω πολλῆς δεδομένης ἐξουσίας, ἧ̄ που νῦν σφόδρα προθυμηθήσομαι χρηστὸς εἶναι, εὖ εἰδώς, ὅτι, ἐὰν ἀδικῶ, παραχρῆμα

δώσω δίκη. ἀλλὰ γὰρ τοιαύτην διὰ τέλους γνώμην ἔχω, ὥστε ἐν ὀλιγαρχία μὲν μὴ ἐπιθυμῆν τῶν ἀλλοτρίων, ἐν δημοκρατία δὲ τὰ ὄντα προθύμως εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἀπάγομαι : οδηγούμαι στη φυλακή

δίαιταν καταδiciaitῶμαι: ζητώ την εὐνοια κάποιου δικαστή

ἧ που νῦν: τώρα πράγματι

παραχρημα : αμέσως

δίκην δίδωμι : τιμωρούμαι

τὰ ὄντα: η περιουσία

Γ1. Να μεταφραστεί το χωρίο «ἧ που νῦν σφόδρα . . . προθύμως εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν.»

Μονάδες 10

Γ2. Ποιες πράξεις επικαλείται ο απολογούμενος, για να πείσει τους δικαστές ότι η συμπεριφορά του την περίοδο των τριάκοντα τυράννων ήταν άψογη;

Μονάδες 10

Γ3. α) «καὶ μὲν δῆ, ὦ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἠγοῦμαι περὶ ἐμαυτοῦ τῇ δημοκρατία πίστιν δεδωκέναι»: Να μεταγραφούν ὅλοι οι κλιτοὶ τύποι στον ἄλλο αριθμό.

(μονάδες 6)

β) «ὥστε ἐν ὀλιγαρχία μὲν μὴ ἐπιθυμῆν τῶν ἀλλοτρίων, ἐν δημοκρατία δὲ τὰ ὄντα προθύμως εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν»: Να βρεθούν τα ἀπαρέμφατα και να γραφεί το β' ενικό προστακτικῆς στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ4. α) «καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι.»: Να βρεθεί και να αναγνωριστῆ ο υποθετικός λόγος στο συγκεκριμένο χωρίο (υπόθεση, απόδοση, εἶδος).

(μονάδες 5)

β) «ὑπ' ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχία οὔτε ἀπαχθεῖς οὔδεις φανήσεται»: Να γίνει αναλυτικῆ σύνταξη της πρότασης που δίνεται.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!